

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n ja perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta (HE 110/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Kirsi-Maria Mämlund-Laakso, sosiaali- ja terveysministeriö
- erityisasiantuntija Sanna Ahonen, sosiaali- ja terveysministeriö
- lakimies Sini Huikuri, sosiaali- ja terveysministeriö
- vanhusasiavaltuutettu Päivi Topo, vanhusasiavaltuutetun toimisto
- asiantuntija Elisa Virkola, vanhusasiavaltuutetun toimisto
- professori Teppo Kröger, Jyväskylän yliopisto
- vanhempi tutkija Lina Van Aerschot, Jyväskylän yliopisto
- toimialajohtaja Niina Kaukonen, Etelä-Savon hyvinvointialue
- arviointipäällikkö Riina Lilja, Helsingin kaupunki
- arviointitoiminnan johtaja Soili Partanen, Helsingin kaupunki
- toimialuejohtaja Mervi Koski, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
- toimitusjohtaja Anne Kangas, Hoitokoti Päiväkumpu Oy
- juristi Tanja Salisma, Kehitysvammaisten Tukiliitto ry
- aluevastaava Matti Mäkelä, Omaishoitajaliitto ry
- toiminnanjohtaja Merja Lehtiharju, Perhehoitoliitto ry
- sosiaali- ja terveystieteellinen asiantuntija Ylva Krokfors, Vammaisfoorumi ry

Valiokunta on saanut kirjalliset lausunnot:

- työ- ja elinkeinoministeriö
- Kansaneläkelaitos
- Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos (THL)
- Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
- Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry
- Hyvinvointialue HALI ry
- Kuluttajaliitto ry

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

- Kuuloliitto ry
- Lastensuojelun Keskusliitto ry
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry
- Vanhustyön keskusliitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi omaishoidon tuesta annettua lakia ja perhehoitolakia.

Esityksessä ehdotetaan, että omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota korotetaan.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että perhehoitajan taloudellista tilannetta parannetaan irtisanomisajalta maksettavan korvauksen osalta tietyissä tilanteissa.

Esitys liittyy valtion vuoden 2026 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2026.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

Esityksessä ehdotetaan korotettavaksi omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5 §:n mukaista omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota niin, että se nousee vuoden 2026 alusta 472,15 eurosta 530 euroon kuukaudessa. Vähimmäispalkkion 58 euron kuukausittaisesta korotuksesta lakimuutoksen vaikutus on noin 46 euroa ja loput vuosittain palkkakertoimella tehtävän korotuksen vaikutusta. Raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkioksi ehdotetaan säädettäväksi 968 euroa kuukaudessa 1.1.2026 lähtien.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan, että perhehoitajan taloudellista tilannetta parannetaan perhehoitolain (263/2015) 12 §:n mukaisen irtisanomisajalta maksettavan korvauksen osalta tilanteissa, joissa perhehoito päättyy ennakoimattomasti.

Esityksen tavoitteena on, että omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä vastaa nykyistä paremmin omaishoitotehtävän sitovuutta ja vaativuutta. Lisäksi esityksen tavoitteena on tukea toimeksiantosuhteisten perhehoitajien taloudellista tilannetta, jos perhehoito päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä.

Ehdotetut muutokset perustuvat hallituksen vuosien 2026—2028 julkisen talouden suunnitelman yhteydessä tekemään päätökseen nostaa omaishoidon alinta palkkiotasoa ja lisäksi tukea toimeksiantosuhteisten perhehoitajien asemaa perhehoidon päättyessä ennakoimattomasti. Ehdotettujen muutosten on arvioitu lisäävän hyvinvointialueiden omaishoidon tuen menoja arviolta 15 miljoonalla eurolla ja perhehoitajille maksettavia korvauksia 0,8 miljoonalla eurolla.

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

Sosiaali- ja terveysvaliokunta korostaa omaishoidon ja perhehoidon merkitystä paitsi inhimillisenä hoitomuotona myös keinona hillitä julkisen talouden kustannusten kasvua. Valiokunta pitää omaishoitajien ja perhehoitajien taloudellisen tilanteen parantamista perusteltuna ja kannattaa lakiehdotusten hyväksymistä jäljempänä esitetyin tarkennuksin ja huomioin. Valiokunta kuitenkin toteaa, että hallituksen esityksessä olevat muutokset ovat vain pieni osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa kuvattua omaishoidon kehittämisen kokonaisuutta ja omaishoitajien tukemista. Valiokunta painottaa hallitusohjelman tavoin, että omaishoidon arvo korostuu ikääntyvässä yhteiskunnassa ja omaishoito on arvokas osa suomalaista hyvinvointipalvelua. Omaishoidon tuesta annettua lakia ja perhehoitolakia on kehitetty pistemäisin osauudistuksin, ja molemmat ovat kokonaisuudistuksen tarpeessa. Tämän vuoksi valiokunta kiinnittää mietinnössään ehdotettuja muutoksia laajemmin huomiota omaishoidon ja perhehoidon kehittämistarpeisiin.

Omaishoitajien taloudellisen tilanteen parantaminen ja omaishoidon kehittäminen

Valiokunta pitää myönteisenä, että hyvinvointialueiden välisiä eroja pienennetään ja omaishoitajien taloudellista asemaa vahvistetaan omaishoidon tuen vähimmäispalkkiota korottamalla. Esityksen mukaan vain viisi hyvinvointialuetta maksaa vähimmäispalkkiota suurempaa palkkiota, joten vähimmäismäärän korotus vaikuttaa suureen osaan omaishoitajista ja parantaa heidän toimeentuloaan. Korotuksen kohdistaminen vähimmäispalkkioon edistää lisäksi vähimmäispalkkiota saavien omaishoitajien yhdenvertaisuutta suhteessa raskaan siirtymävaiheen tukea saaviin omaishoitajiin, joiden palkkio on indeksitarkistusten myötä noussut enemmän. Esityksen mukaan omaishoidon tuen palkkion korottaminen kohdistuu valtiovarainministeriön tekemän selvityksen perusteella omaishoidon tuen mahdollista verovapautta oikeudenmukaisemmin pienituloisille omaishoitajille.

Esityksessä raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkiota koskeva rahamäärä muutetaan vastaamaan vuonna 2026 palkkakertoimella tarkistettua hoitopalkkion määrää ja sen määräksi ehdotetaan 968 euroa kuukaudessa 1.1.2026 lähtien. Esityksen antamisen jälkeen vahvistetun vuoden 2026 palkkakertoimen mukaisen korotuksen jälkeen tarkentunut vähimmäispalkkio on 966 euroa. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi 1. lakiehdotuksen 5 §:n 2 momenttia täsmennettäväksi, jotta vähimmäispalkkio vastaa vuoden 2026 palkkakertoimella vahvistettua määrää.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kiinnitettiin huomiota siihen, että hyvinvointialueille kohdennettava 15 miljoonan euron lisärahoitus alimman palkkion korottamiseksi ei välttämättä johda omaishoidon parempiin resursseihin kaikilla hyvinvointialueilla, koska lisärahoitusta ei ole korvamerkitty omaishoidon tukeen. Asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille, että joillakin hyvinvointialueilla omaishoidon tuen myöntäminen on voitu määrärahojen loppuessa myös lakkauttaa kokonaan, ja alimman palkkioluokan korottamisen katsottiin voivan pahimmillaan johtaa omaishoidon tuen saamiskriteereiden tiukentamiseen. Valiokunta toistaa vuoden 2026 talousarviota käsitellessään esittämänsä näkemyksen (StVL 11/2025 vp) siitä, että omaishoidon tukeen osoitettavan rahoituksen lisäyksen kohdentamista hyvinvointialueilla on välttämätöntä seurata, jotta voidaan arvioida, kohdentuuko lisärahoitus tosiasiallisesti omaishoidon tuen palkkioihin (*Valiokunnan lausumaehdotus 1*). Lisäksi valiokunta pitää välttämättömänä, että

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

valtioneuvosto selvittää, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa ja miten omaishoidon resursointi vastaa alueellisia tarpeita (*Valiokunnan lausumaehdotus 2*).

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille myös se, että pelkkä palkkiotason korotus ei riitä turvaamaan omaishoitajien jaksamista, vaan samalla tulee kehittää omaishoidon tukeen kuuluvia palveluja ja vapaita tukemaan nykyistä paremmin omaishoitajia. Omaishoidon palvelujen kehittämisessä tulee ottaa huomioon ikääntyneiden omaishoitajien ja työikäisten omaishoitajien erilaiset tuen tarpeet. Noin puolet omaishoitajista on ikääntyneitä, joille omaishoidon kuormittavuus voi käydä ylivoimaiseksi ilman riittäviä palveluita kotona asumisen tukemiseen ja vapaiden joustavaan järjestämiseen. Noin puolet omaishoitajista on puolestaan työikäisiä, jotka tarvitsevat erityisesti tukea ja palvelua omaishoidon ja työteon yhdistämiseen.

Valiokunta kiinnittää erityisesti huomiota omaishoitajien lakisääteisten vapaiden toteutumiseen. Omaishoitolain perusteella omaishoitajalle kuuluu vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti ja omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Hyvinvointialueen on huolehdittava hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana. Valiokunnan asiantuntijakuulemisen perusteella vapaiden pitämistä vaikeuttavat kuitenkin sopivien hoitopaikkojen puuttuminen ja vapaista asiakkaalle aiheutuvat maksut, jotka tulevat usein omaishoitajan ja omaishoidettavan yhteisen kotitalouden maksettaviksi. Arvioiden mukaan lakisääteisiä vapaita käyttää vain noin puolet sopimuksen tehneistä omaishoitajista.

Valiokunta toteaa, että omaishoidon tuki on lakisääteinen hyvinvointialueen järjestämisvelvollisuuteen kuuluva määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu. Omaishoidon myöntämisperusteista säädetään omaishoitolaissa, ja hyvinvointialueet voivat tarkentaa myöntämisperusteita lain asettamissa rajoissa. Valiokunta korostaa, että hyvinvointialueen tulee varata riittävät määrärahat lakisääteisiin tehtäviinsä ja määrärahat on varattava tiedossa olevaa palvelun tai tukitoimen tarvetta vastaavalla tavalla. Omaishoitolain perusteella hyvinvointialueen tulee myös edistää hoidettavan edun mukaisen omaishoidon toteuttamista turvaamalla riittävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut sekä hoidon jatkuvuus ja omaishoitajan työn tukeminen. Voimassa olevassa laissa edellytetään myös, että omaishoitajan terveyden ja toimintakyvyn tulee vastata omaishoidon asettamia vaatimuksia ja tuen myöntämisen on oltava hoidettavan edun mukaista. Lisäksi laissa edellytetään, että omaishoito yhdessä muiden tarvittavien palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävä.

Esityksessä viitatus Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tekemän selvityksen mukaan omaishoidon tuen myöntämisperusteissa ja käytänteissä on paljon vaihtelua hyvinvointialueiden välillä. Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan omaishoidon tukeen liittyvä lainsäädäntö täyttää olennaiset sääntelytarpeet, ja pääasiallisesti omaishoitoon liittyviin haasteisiin on mahdollista vaikuttaa toimeenpanon keinoin. Selvityksen mukaan omaishoitoa kehitetään vuoden 2024 alusta käynnistyneellä kansallisella ohjauksella, jonka tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti vahvistaa omaishoitajien yhdenvertaisuutta ja jaksamista muun muassa jatkamalla omaishoidon tuen myöntämisperusteiden yhtenäistämistä. Terveiden ja hyvinvoinninlaitos julkaisi vuonna 2024 Sopimusomaishoidon tilannekuva -selvityksen, ja vuonna 2026 julkaistaan omaishoidon opas hyvinvointialueille. Lisäksi terveyden

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

edistämisen määrärahaa ohjataan hallituskaudella omaishoidon kehittämisen hankkeisiin, joissa tavoitteena on kehittää toimintamalleja omaishoitajan terveyden edistämiseksi ja jaksamisen tukemiseksi. Vuoden 2026 alkupuolella on selvityksen mukaan tarkoitus selvittää omaishoidon tuen yhtenäistämistä lainsäädännön tasolla ja maksamisen mahdollista siirtämistä Kansaneläkelaitoksen toimeenpantavaksi.

Valiokunnan saaman selvityksen perusteella kansallisella ohjauksella edistetään myös hallitusohjelman tavoitetta lisätä omaishoitajien mahdollisuuksia käyttää vapaitaan erilaisilla vapaan aikaisen hoidon järjestämisen palveluilla, kuten perhehoidon tai kiertävän perhehoidon avulla, taikka lisäämällä palvelusetelin käyttöä. Selvityksen mukaan 16 hyvinvointialueella on käytössä palveluseteli omaishoitajan vapaan korvaamiseksi ja muita hyvinvointialueilla toistuvia omaishoitajan lakisääteisten vapaiden aikaisen hoidon järjestämisen vaihtoehtoja ovat esimerkiksi kotiin annettava palvelu ja päivätoiminta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos selvittää iäkkäiden henkilöiden perhehoidon toteutumista ja kokoaa hyviä toimintamalleja, kuten kiertävän perhehoitajan käyttöönottoa, jotka tukevat omaishoitajan lakisääteisten vapaiden toteutumista.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa tuotiin esille, että palvelusetelin arvo ei riitä kattamaan omaishoidon vapaan aikaisen palvelun kustannuksia. Tämän seurauksena omaishoidon vapaan järjestämiseksi tarvittavista ympärivuorokautisen hoivan paikoista on merkittävä puute erityisesti muistisairaiden osalta. Tämä voi johtaa siihen, etteivät omaishoidon lakisääteiset vapaat toteudu. Esimerkiksi Helsingissä palvelusetelin arvoa ei ole korotettu, vaikka kustannukset ovat muuttuneet merkittävästi ja inflaatio on korottanut hintoja. Valiokunta korostaa, että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (569/2009) 7 §:n perusteella hyvinvointialueen tulee määrätä palvelusetelin arvo niin, että se on asiakkaan kannalta kohtuullinen. Kohtuullisuutta arvioitaessa on otettava huomioon kustannukset, jotka aiheutuvat hyvinvointialueelle vastaavan palvelun tuottamisesta hyvinvointialueen omana tuotantona tai hankkimisesta ostopalveluna, sekä asiakkaan maksettavaksi jäävä arvioitu omavastuuosuus. Palvelusetelistä annetun lain 8 §:n mukaan palvelusetelin arvoa voidaan myös korottaa, jos asiakkaan tai hänen perheensä toimeentulo tai asiakkaan lakisääteinen elatusvelvollisuus muutoin vaarantuu taikka se on tarpeen muut huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Valiokunta pitää myönteisenä, että omaishoidon tuen myöntämisperusteiden ja käytänteiden kehittämiseksi on käynnissä selvitys- ja kehittämishankkeita ja käytäntöjä pyritään yhtenäistämään hyvinvointialueiden ohjauksen keinoin. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että jatkovalmistelussa selvitetään myös omaishoidon tuen lakisääteisten myöntämiskriteereiden ja omaishoitajien vapaita koskevan sääntelyn tarkentamista niin, että hyvinvointialueiden väliset erot omaishoidon tuen myöntämisessä kaventuvat ja omaishoitajat sekä omaishoidettavat ovat yhdenvertaisemmassa asemassa koko maassa. Valiokunta korostaa myös riittävien, joustavien ja yksilöllisesti räätälöityjen palvelujen merkitystä omaishoidon kuormittavuuden vähentämiseksi, omaishoitajien hyvinvoinnin edistämiseksi sekä työikäisten omaishoitajien työllistymisen ja työelämässä pysymisen tukemiseksi. Valiokunta pitää tärkeänä, että jatkotyössä selvitetään, miten omaishoitoa koskevaa lainsäädäntöä ja siihen kytkeytyvää palvelu- ja etuusjärjestelmää tulee kehittää niin, että ne tukevat nykyistä paremmin niin ikääntyneiden kuin työikäisten omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia sekä lisäävät omaishoidon kannustavuutta (*Valiokunnan lausumaehdotus 3*).

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa nostettiin esille myös omaishoidon tuen hoitopalkkion vaikutus omaishoitajan muuhun sosiaaliturvaan. Sosiaaliturvajärjestelmään tehdyt laajat sopeuttamistoimenpiteet ovat vaikuttaneet myös omaishoitajien taloudelliseen tilanteeseen, ja omaishoitajien voi suuren hoitovastuun vuoksi olla vaikea ottaa vastaan uudistusten tavoitteiden mukaisesti kokoaikaista työtä. Omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korottamisen vaikutukset omaishoitajan saamiin etuuksiin vaihtelevat yksilöllisesti omaishoitajan kokonaistilanteesta ja hänen saamistaan etuuksista riippuen. Esityksen mukaan omaishoidon tuen vähimmäispalkkion korotus on pääosalle omaishoitajista myönteinen muutos ja lisää käytettävissä olevia tuloja. Toimeentulotukea saavilla omaishoitajilla palkkion korotus ei kuitenkaan vaikuta käytettävissä oleviin tuloihin, koska palkkion korotus vähentää toimeentulotuen määrää tai toimeentulotukioikeus lakkaa kokonaan. Valiokunta pitää tärkeänä, että omaishoitajien taloudellista toimeentuloa ja mahdollisuutta säätää omaishoidon tuen palkkio etuoikeutetuksi tuloksi muissa sosiaaliturvaetuksissa selvitetään osana parlamentaarista sosiaaliturvan uudistamistyötä.

Perhehoitajien irtisanomissuojan parantaminen

Esityksessä perhehoitolain 12 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos toimeksiantosopimus, joka koskee perhehoitajan kotona annettavaa ympärivuorokautista tai osavuorokautista pitkäaikaista perhehoitoa, päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, perhehoitajalla on oikeus saada irtisanomisajalta maksettavan palkkion lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion määrää vastaava korvaus. Yhteensä perhehoitaja saa siten ennakoimattomissa päättymistilanteissa pääsääntöisesti kolmen kuukauden palkkion. Ehdotettu muutos ei koske lyhytaikaista tai niin sanottua kiertävää perhehoitoa, jossa hoitosuhde ja siitä riippuvat tulot voivat olla helpommin korvattavissa kuin perhehoitajan kotiin sijoitetut pitkäaikaiset hoitosuhteet.

Valiokunta toteaa, että ehdotetun muutoksen myötä toimeksiantosuhteinen perhehoitaja voi paremmin sopeuttaa talouttaan ennakoimattomissa perhehoidon päättymisen tilanteissa. Ehdotettu muutos saattaa osaltaan myös madaltaa kynnystä ryhtyä perhehoitajaksi ja jatkaa perhehoitotyössä.

Esityksen mukaan säännös koskee tilanteita, joissa perhehoito päättyy perhehoitajasta riippumattomasta syystä äkillisesti niin, että se poikkeaa toimeksiantosopimuksessa arvioidusta hoidon tai sijoituksen kestosta. Esityksen säännöskohtaisten perustelujen mukaan ennakoimattomana päättymisenä voidaan esimerkiksi pitää tilannetta, jossa sopimus päättyy äkillisesti hoidettavan henkilön palvelutarpeen muutoksen tai hyvinvointialueen päätösten takia. Perustelujen mukaan äkillisenä ei kuitenkaan voida pitää tilannetta, jossa perhehoitopaikan päättymistä suunnitellaan useita kuukausia.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa kiinnitettiin huomiota siihen, että säännöksen mukaan oikeutta ylimääräiseen korvaukseen ei ole, jos perhehoitajan kotiin on sijoitettavissa tai sijoitetaan irtisanomisaikana uusi hoidettava. Rajausta pidettiin ongelmallisena erityisesti lastensuojelussa, jos se johtaa kiireellisiin ja huolimattomasti valmisteltuihin sijoituksiin tai painostaa perheitä ottamaan uuden lapsen taloudellisista syistä. Valiokunta korostaa, että perhehoitopaikka tulee aina määritellä asiakkaan tarpeiden mukaan. Lastensuojelun

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

perhehoidossa lähtökohtana on lapsen etu. Lastensuojelun sosiaalityön arviointiprosessissa määritetään lapsen tarpeisiin sopiva sijaishuoltopaikka eikä uutta sijoitusta voida osoittaa sijaisperheelle, jolla ei ole mahdollisuuksia vastata sijoitettavana olevan lapsen tarpeisiin. Vastaavasti vammaisten henkilöiden ja iäkkäiden perhehoidon kohdalla sopiva perhehoitopaikka määritellään aina asiakkaan tarpeiden mukaan.

Valiokunta korostaa perhehoidon merkitystä osana palvelujärjestelmää ja pitää tärkeänä, että perhehoitoa kehitetään, jotta se vastaisi paremmin yhteiskunnallisiin tarpeisiin. Perhehoito on tärkeä tukipalvelu myös omaishoidolle, koska perhehoitajat sijaistavat sopimusomaishoitajia heidän lakisääteisten vapaidensa aikana. Valiokunnan sosiaali- ja terveysministeriöltä saaman selvityksen mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen käynnissä olevassa hankkeessa selvitetään muun muassa perhehoidon kehitysnäkymiä ja kootaan hyvinvointialueilla käytössä olevia hyvin toimivia perhehoidon toimintamalleja. Hankkeessa selvitetään ikääntyneiden henkilöiden toimeksiantosuhteisen perhehoidon määrä ja muodot, asiakkaiden määrä hyvinvointialueilla sekä se, millaista tukea ja millaisia palveluja perhehoitajat saavat hyvinvointialueilla.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 110/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 110/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotus)

Eduskunta hyväksyy kolme lausumaa. (Valiokunnan lausumaehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotus

1.

Laki

omaishoidon tuesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 5 § seuraavasti:

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

5 §

Hoitopalkkio

Palkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Hoitopalkkio on vähintään 530 euroa kuukaudessa.

Jos omaishoitaja on hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen aikana lyhytaikaisesti estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä, palkkio on vähintään 966 euroa kuukaudessa edellyttäen, että hoitajalla ei ole tältä ajalta:

- 1) vähäistä suurempia työtuloja;
- 2) oikeutta sairausvakuutuslain (1224/ 2004) 10 luvun mukaiseen erityishoitorahaan.

Hoitopalkkio voidaan sopia säädettyä määrää pienemmäksi, jos:

- 1) hoidon sitovuus on vähäisempää kuin mitä 4 §:n 1 momentissa edellytetään ja hoidon ja huolenpidon tarve on vähäistä; taikka
- 2) siihen on hoitajan esittämä erityinen syy.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

2.

Laki

perhehoitolain 12 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään perhehoitolain (263/2015) 12 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 606/2022, uusi 2—4 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 5 momentiksi, seuraavasti:

12 §

Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Jos toimeksiantosopimus, joka koskee perhehoitajan kotona annettavaa ympärivuorokautista tai osavuorokautista pitkäaikaista perhehoitoa, päättyy ennakoimattomasti perhehoitajasta riippumattomasta syystä, on perhehoitajalla oikeus saada 1 momentissa tarkoitettulta irtisanomisajalta maksettavan palkkion lisäksi yhden kuukauden hoitopalkkion määrää vastaava

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

korvaus. Mitä edellä säädetään, ei koske perhehoitoa, joka on järjestetty omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 4 §:n 3 momentin nojalla.

Oikeutta 2 momentissa tarkoitettuun korvaukseen ei ole, jos perhehoitajan kotiin olisi sijoitettavissa tai sijoitetaan irtisanomisaikana uusi hoidettava.

Edellä 2 momentissa tarkoitettun korvauksen maksaa se hyvinvointialue, jonka kanssa perhehoitajan toimeksiantosopimus päättyy 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

Valiokunnan lausumaehdotukset

1. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa omaishoidon tukeen osoitettavan lisärahoituksen kohdentamista hyvinvointialueilla sen arvioimiseksi, kohdentuuko lisärahoitus tosiasiallisesti omaishoidon tuen palkkioihin.*
2. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, miten omaishoidon yhdenvertainen saatavuus toteutuu koko maassa ja miten omaishoidon resursointi vastaa alueellisia tarpeita.*
3. *Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää, miten omaishoitoa koskevaa lainsäädäntöä ja siihen kytkeytyvää palvelu- ja etuusjärjestelmää tulee kehittää niin, että ne tukevat nykyistä paremmin niin ikääntyneiden kuin työikäisten omaishoitajien jaksamista ja hyvinvointia sekä lisäävät omaishoidon kannustavuutta.*

Valiokunnan mietintö StVM 25/2025 vp

Helsingissä 20.11.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Aino-Kaisa Pekonen vas
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Pia Sillanpää ps (osittain)
jäsen Henrik Wickström r
varajäsen Mari Kaunistola kok
varajäsen Jari Koskela ps (osittain)

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen